

Regionstyrelsen

Hemställan om tillfälligt verksamhetsstöd

Förslag till beslut i regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att avslå Gotlands Förenade Besöksnäringens ansökan om tillfälligt verksamhetsstöd ur näringslivsanslaget för 2026.

Sammanfattning

Inför verksamhetsåret 2026 hemställer Gotlands Besöksnäring AB (GFB) om tillfälligt verksamhetsstöd om 500 tusen kronor (tkr). Orsaken är att organisationen har hamnat i en svår ekonomisk situation som bland annat beror på att organisationen under de senaste åren har valt att ansöka om och driva flera större utvecklingsprojekt, vilket har skapat en likviditetsproblematik för verksamheten.

GFB menar att stödet är avgörande för att de ska kunna upprätthålla funktionen som besöksnäringens samlande kraft samt för att fortsatt kunna driva pågående utvecklingsarbete vidare i linje med målen i Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030 och Vårt Gotland 2040. Hemställan saknar dock mer specifik information om vad de sökta medlen för 2026 de facto ska användas till.

Region Gotland har sedan 2019-2024 haft två tidsbegränsade partneravtal med GFB. Därefter har ytterligare finansiering skjutits till då GFB signalerat ekonomiska problem. Det senaste beslutet gäller december 2024-2025. Finansieringsbesluten har samtliga varit avgränsade i tid och med ett kapacitetsbyggande syfte. Därutöver finansieras även projektverksamhet som drivs av GFB i syfte att på olika sätt genomföra Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030.

Under våren 2025 erbjöd regionstyrelseförvaltningen GFB att undersöka möjligheten till ett lån som alternativ till ytterligare driftstöd, vilket GFB avböjt.

Upprätthållandet och drift av funktionen som näringens samlande kraft bör GFB kunna bära med egna medel och utifrån detta anpassa sin projektportfölj. GFB har under flera år uppvisat ett strukturellt underskott och är för närvarande beroende av extern finansiering. GFB skulle, parallellt med sitt ordinarie arbete, behöva arbeta med att styra verksamheten mot en långsiktigt hållbar affärsmodell.

Region Gotlands ekonomi är ansträngd och sedan det kommunala bolaget Inspiration Gotland lades ner 2018 har regionstyrelseförvaltningen en resursbrist som skapar ett underskott av insatser som näringen efterfrågar och som förvaltningen inte fullt ut klarar av att möta. Den destinationsutredning som genomförts visar att Region Gotland står inför ett flertal vägval som kan komma att påverka Region Gotlands ekonomi. Innan Region Gotland tar ställning till dessa vägval samt ser över vilka organisationer, utöver sådana där Region Gotland själv är ägare, ska kunna ansöka om verksamhetsbidrag bör inga beslut om ytterligare finansiering av GFB:s verksamhet fattas.

Ärendebeskrivning

Inför verksamhetsåret 2026 hemställer Gotlands Besöksnäring AB (GFB) om tillfälligt verksamhetsstöd på 500 tkr. Orsaken till detta är att organisationen har hamnat i en svår ekonomisk situation.

GFB menar att stödet är avgörande för att de ska kunna upprätthålla funktionen som besöksnäringens samlande kraft samt för att fortsatt kunna driva pågående utvecklingsarbete vidare i linje med målen i Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030 och Vårt Gotland 2040.

GFB menar också i enlighet med sin hemställan att det sökta stödet är en nödvändig lösning under den period som råder i väntan på beslut gällande den under våren pågående destinationsutredningen (2024/845).

Att GFB har hamnat i en svår ekonomisk situation beror bland annat på att organisationen under de senaste åren har valt att ansöka om och driva flera större utvecklingsprojekt, vilket har skapat en likviditetsproblematik för verksamheten. GFB ställde under maj 2025 med anledning av detta frågan till Region Gotland (detta innan hemställan om 500 tkr inkom) om det är möjligt att fatta nya beslut retroaktivt för pågående och även framtida projekt så att GFB inte skulle behöva medfinansiera med 10 % som de allra flesta andra projekt gör. Region Gotland har svarat att det inte är aktuellt att fatta nya retroaktiva beslut då det skulle bli prejudicerande för flera projekt och projektägare vilket riskerar att skapa en situation där utrymmet för finansiering med 1:1 medel för nya gotländska projekt avsevärt minskas eller i värsta fall töms.

Istället erbjöd Region Gotland genom regionstyrelseförvaltningen att undersöka möjligheten till ett lån och bad GFB återkomma med hemställan om önskat lånebelopp- och villkor. GFB valde att avböja möjligheten om lån. Strax därefter skickades hemställan. I hemställan framgår dock inte denna problematik. I skrivelsen uttrycker organisationen snarare att ett stöd är avgörande för att kunna upprätthålla funktionen som besöksnäringens samlande röst och för att möjliggöra fortsatt näringslivsutveckling och samverkan i olika frågor. Dock saknar hemställan mer specifik information om vad de sökta medlen för 2026 de facto ska användas till.

Region Gotland har sedan 2019 haft två tidsbegränsade partneravtal med GFB för att bistå i GFBs kapacitetbyggande. Det första partneravtalet gällde under perioden 2019-2021 och gällde insatser som skulle genomföras i samarbete med Region Gotland för att implementera den tidigare besöksnäringstrategin. Partneravtalet förlängdes/förnyades för perioden 2022 – feb 2024 p.g.a. att arbetet inte kunde genomföras i planerad takt med anledning av covidpandemin. Samarbetsavtalet förlängdes ytterligare en gång med slutdatum 2024-08-30. Därefter har ytterligare finansiering skjutits till då GFB signalerat ekonomiska problem. Det senaste beslutet gäller december 2024-2025 och innefattar ett stöd om 200 tkr. Region Gotland

beviljar årligen verksamhetsbidrag till företagsfrämjande organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Bidragen går främst till de verksamheter som Region Gotland själva äger eller tagit initiativ till. Därutöver nyttjas medel ur Region Gotlands näringslivsanslag till andra löpande näringslivsfrämjande insatser som t.ex. medfinansiering av projekt eller utredningar.

Sammantaget, sedan 2019 då den regionala besöksnäingsstrategin för Gotland antogs har Region Gotland finansierat GFBs verksamhet med 1 770 000 kr ur näringslivsanslaget och med 3 090 000 kr för ett implementeringsprojekt ur 1:1 anslaget (regionala utvecklingsmedel). Finansieringsbesluten har samtliga varit avgränsade i tid och med ett kapacitetsbyggande syfte.

Därutöver finansieras även projektverksamhet som drivs av GFB i syfte att på olika sätt genomföra *Regional besöksnäingsstrategi för Gotland mot 2030*.

GFB har en uppfattning om att de tidigare samarbetsavtalen skulle ha varit garanterat för att organisationen fortsättningsvis skulle erhålla bidrag från Region Gotland. Så är dock inte fallet. En region/kommun kan välja att erbjuda verksamhetsbidrag till organisationer såsom t.ex. många kommuner gör i relation till kultur- och idrottsföreningar. Ett antal organisationer under ett antal återkommande år erhållit bidrag (t.ex. Medeltidsveckan och Visby Centrum) men syftet har aldrig varit att permanenta dylika bidrag. Region Gotland har dock utifrån dialogerna med GFB skäl att se över sin bidragsgivning och skapa tydligare och transparenta principer för detta så att samma regler och möjligheter gäller alla som kan anses vara berörda av dylika verksamhetsbidrag. Denna specifika fråga kommer att hanteras i ett senare ärende under hösten. Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till företagsfrämjande organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Bidragen går främst till de verksamheter som Region Gotland själva äger eller tagit initiativ till. Därutöver nyttjas medel ur Region Gotlands näringslivsanslag till andra löpande näringslivsfrämjande insatser som t.ex. medfinansiering av projekt eller utredningar.

GFB gör ett gott arbete med att bidra till implementeringen av besöksnäingsstrategin genom de utvecklingsprojekt som de är delaktiga i eller själva driver, vilket de också har mottagit projektfinansiering för. Upprätthållandet och drift av funktionen som näringens samlande kraft bör dock organisationen förväntas kunna bära med egna medel och utifrån detta anpassa sin projektportfölj till vad organisationen har kapacitet att bära. GFB har under flera år uppvisat ett strukturellt underskott och är beroende av extern finansiering utan att parallellt fullt ut ta de nödvändiga steg som krävs för styra mot en långsiktigt hållbar affärsmodell.

Region Gotlands ekonomi är ansträngd och sedan det kommunala bolaget Inspiration Gotland lades ner 2018 har regionstyrelseförvaltningen en resursbrist som skapar ett underskott av insatser som näringen ropar efter och som förvaltningen inte fullt ut klarar av att möta. Resursbristen har de facto underbyggt förtroendet för tjänstemannaorganisationens kapacitet att förverkliga de strategiska mål som beslutats såväl i RUS som i besöksnäingsstrategin. Därmed bör inte extern finansiering prioriteras före det stora behov som finns internt och inte i detta läge då vi står inför flertal vägval med destinationsutredningen som grund. Det är risk att otydligheten mellan organisationerna accentueras då ingen av parterna har bärkraft och ömsesidigt mandat att driva utvecklingen framåt.

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att Region Gotland bör avslå ytterligare bidrag till GFB för 2026 men att erbjudande om lån med rimliga villkor kvarstår under 3-5 år så att

befintliga projekt kan genomföras som planerat, GFBs ekonomi balanseras och destinationsutredningen (RS 2025/845) har landat i en tydlig riktning och långsiktig plan.

Region Gotland bör inte per definition finansiera drift av verksamhet i andra organisationer än de man själv äger eller har tagit initiativ till och därför väljer att stödja under en viss tidsrymd. När Region Gotland finansierar drift i externa organisationer riskerar detta snedvrda konkurrensförutsättningarna och samtidigt bortse från likabehandlingsprincipen i kommunallagen. I den mån verksamhetsbidrag ska möjliggöras till externa organisationer ska detta ske under strukturerade, transparenta och likabehandlande förutsättningar.

Det finansieringsutrymme som i grunden finns är de regionala utvecklingsmedlen (1:1 medlen) som endast får användas i utvecklingssyfte, ej som medel för drift. När det gäller framtida medfinansiering av regionala utvecklingsprojekt ska Region Gotland se över och delvis revidera kravet på 10 % medfinansiering i myndighetens finansieringsplan så att det blir mera flexibelt inför framtida beslut. Detta då Gotlands främjarorganisationer generellt till storleken ofta är mindre resursmässigt än motsvarande finansierande organisationer i andra regioner.

GFB är en medlemsfinansierad förening som ska samla och företräda sina medlemmar i för besöksnäringen viktiga frågor. Det offentliga kan inte vara en finansiell garant för varken GFBs eller andra föreningars existens däremot ska Region Gotland genom 1:1 medlen främja regional utveckling.

Region Gotlands medskick till GFB är att i grunden se över sina förutsättningar att långsiktigt kunna verka som en ekonomiskt och verksamhetsmässigt stabil förening om man även fortsättningsvis vill vara en oberoende och aktiv utvecklingsaktör. Vid ett möte i juni månad då regional utvecklingsdirektör och tillväxtchef deltog vid ett gemensamt styrelsemöte för GFB och Tillväxt Gotland framfördes ett budskap om att de många små och resurssvaga främjarorganisationerna rekommenderas att konsolidera sina verksamheter inför ett tydligare samarbete med Region Gotland avseende destinations-, evenemangs-, plats och näringslivsutveckling.

Efter 2028 förväntas EU-finansiering ställa mycket större krav på organisationers förmåga och kapacitet för att alls vara aktuell att söka finansiering samtidigt som regionerna förväntas få minskade resurser. Även detta är ett skäl till att se över de egna förutsättningarna. Gotland behöver förbereda sig inför en ny situation som tidsmässigt inte är så långt borta.

Beslutsunderlag

Hemställan om tillfälligt verksamhetsstöd för Gotlands förenade besöksnäring inkl. följbrev
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-08

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Gotlands förenade besöksnärings